

Jaume Butinyà, estímul i exemple

La matinada del dilluns, 19 de setembre, moria a Banyoles el senyor Jaume Butinyà. L'endemà vam acompanyar els seus familiars en la missa exequial i enterrament; actes concurredíssims: autoritats locals, comarcals i provincials, representacions d'institucions i associacions, abundant ciutadania, amics i col·laboradors. Va ser ocasió, un cop més, de sentir l'anecdota inesgotable sobre «el senyor Butinyà»; l'elogi espontani a l'home bo, cristià participant, ciutadà exemplar, íntegre i amant de la seva terra i del seu poble. No és el meu propòsit traçar la semblança del senyor Butinyà: ho va saber fer ajustadíssimament la fina ploma de l'amic Jaume Farriol en les pàgines de *Presència*, mesos enrera; a elles em remeto.

Havia heretat dels seus avantpassats, petits industrials i després comerciants, el sentit de l'ordre i la meticulositat en el treball; del seu pare, regidor i diputat provincial, el servei cívic per l'interès públic; del germà del seu avi, el reverend pare Francesc Xavier Butinyà S.J., fundador de dues congregacions, «Las Siervas de San José» i «Las Hijas de San José», la preocupació per la formació religiosa i pel compromís cristià.

El destí fou molt generós amb Banyoles en la dècada inicial d'aquest segle: mossèn Lluís Constans (1901-1956), Ramon Alsius (1903-1977), Josep Ma. Coromines (1906-1984), Francesc Figueras (1902-1992), Jaume Butinyà (1906-1993)...; tots ells carregats d'herència renaixentista i intel·lectual, amb un gran interès pel país o la seva

història. Treballaren en grup i col·laboració i, conseqüentment, es fa difícil de precisar l'originalitat de les iniciatives, tot i l'especialització que va anar cristal·litzant entre ells. És possible que en Jaume Butinyà representi, sobretot, l'afany de cimentar, aglutinar i institucionalitzar els èxits que van obtenint. En la dècada dels vint comencen a sorgir els fruits de les inquietuds del grup.

En Jaume Butinyà, als seus 15 anys i després de la seva formació amb els germans Gabrielistes, és orientat cap als Estudis Mercantils; però no el convencien i va decidir dirigir-se cap a l'Enginyeria Industrial. Assolida la titulació, ingressa a la Maquinista Terrestre i Marítima on treballarà fins la seva jubilació. Allà hi tenia un peu, però l'altre romaní a Banyoles. Aquí, amb els seus companys, comencen a dibuixar i fotografiar tot allò que els sembla inventariable en el patrimoni, en la història, en el tipisme... Els seus primers escrits apareixen a la revista local *Avant*. El 1932 col·labora en *L'Àlbum Meravella* com a encarregat de l'àrea de Banyoles; en aquesta circumstància proposa el nom de la Baixa Garrotxa com a nom per a la comarca. Fins al 1989 no s'aconseguirien els afany comarcalistes, encara que amb una altra denominació.

El 1932, en les obres de la carretera a Pujarnol, es recolliren els primers vestigis de la vila de Vilauba, que s'emmagatzemaren a can Butinyà; anys més tard, en disposar de l'edifici de la Pia Almoïna, serien dels primers materials de l'incipient Museu

«El senyor Butinyà»,
amant de la seva terra
i del seu poble.

Comarcal; van ser visitats pels senyors Subirós Galter i Bosch Gimpera, dels quals reberen consells i ànims. Fou l'antecedent de les posteriors excavacions.

Entre les seves activitats de fotògraf i dibuixant es troben les referents al temple de Santa Maria de Porqueres; després de la guerra, van servir de base per a la restauració del temple. I encara té temps el senyor Butinyà per presidir l'any 1934 el jove Club Natació.

Passada la guerra, en circumstàncies d'escassos recursos i abundant feina, es casa el 1942 amb na Dolors Carrera, esposa exemplar i abnegada que cuidarà d'ell amb delicada atenció; arribaran els fills, Mateu, Martirià, Francesc i Carme.

Abans d'aquestes dates, s'havia projectat la rehabilitació i restauració del temple de Santa Maria dels Turers; les obres són projectades i dirigides per l'arquitecte i company Francesc Figueras, sempre assistit pel grup: s'arregla el paviment del presbiteri i les naus i es troben les cimentacions de la capçalera de l'anterior temple romànic, del qual conservem alguns croquis. Es repiquen els murs i s'ajusten les arestes dels finestrals i s'arreglen molts altres detalls. Pocs anys més tard es fan els vitralls sobre projectes ben meditats i realitzats.

Des del 1928 es venia ocupant el casalot de la Pia Almoina per la nova Escola d'Arts i Oficis, promocionada pel grup i creada amb el suport del diputat provincial, pare d'en Jaume Butinyà. També serà emprat com a magatzem de les troballes arqueològiques. El 1943

l'ajuntament cedeix l'ús de l'edifici al tot just creat Centre d'Estudis Comarcals i es proposa a l'alcalde per a la presidència honorària de la nova entitat. El 1945 projecta F. Figueras la restauració de l'edifici, que s'inaugurarà el 1947 com a seu del CEC. Als baixos de l'edifici es comença a instal·lar el Museu Arqueològic Comarcal. Immediatament es crea l'Arxiu Comarcal. J. Butinyà prengué la presidència del CEC i l'exercí durant més de 40 anys; F. Figueras fou el primer director del MAC. Mossèn Constans realitzaria la primera ordenació de l'Arxiu i en anys successius s'anirien ingressant abundants documents, acció a la qual s'havia convidat els propietaris de tals pergamins i papers; més tard també ingressaren els de mossèn Constans, entre ells els de la Col·lecció Diplomàtica de Banyoles. El diplomatar de Banyoles es començaria a publicar el 1985; el senyor Butinyà hi va col·laborar amb les seves Notes i l'Adequació d'aquestes.

En el 1989, el Consell Comarcal del Pla de l'Estany va imposar-li la Medalla d'Or de la comarca. I en el 1991 l'Ajuntament de Banyoles va concedir-li la Medalla d'Or de la ciutat.

La tarda del dia 12 de setembre, poc abans del trasllat

del senyor Butinyà a l'Hospital de Girona, vaig passar algunes hores amb ell. En el seu parlar, lent i dificultós, es va referir serenament dolçament als seus germans Josep Maria i Martirià, a la seva esposa, als seus fills i als seus néts, dels quals em va ensenyar una fotografia; del més gran em va comentar com li havia planejat i realitzat un viatge per anar a visitar el seu germà Josep Maria a la residència on l'atenien. Em va parlar del centre, del museu, de l'arxiu, del monestir; de diferents coses, però amb poca extensió; la seva dificultat era gran, i no hi havia manera d'aturar-lo. Buscà un exemplar de *Cristiandad* i em va fer llegir uns paràgrafs de l'article de F. Canals Vidal sobre la Doctrina Escatològica del Vaticà II. Sempre igual, fins al darrer moment.

Per a aquells que hem col·laborat amb «el senyor Butinyà» no ha estat, de vegades, ni fàcil ni còmode; per la seva constància, per la seva meticulositat. Però ha estat sempre un estímul en la pròpia exigència, i un exemple en la manera d'estimar la seva terra, la seva gent i la seva història. Que el senyor el tingui en la seva Glòria.

ERUNDINO SANZ